

26
ROČNÍK 12

18. dubna 2003

V ČÍSLE:

Prof. G. Grimeland na PdF UP • Doktorand z Jerevanu na LF UP • Otázky pro S. Lerayovou, ředitelku Francouzského centra • Rozhovor s RNDr. P. Nováčkem, CSc. • Studentská rubrika

S inscenací Nejkrásnější utopenc na světě (námět G. G. Márquez) se 8. 4. 2003 představeno v divadelním sále Uměleckého centra UP breclavské divadlo poezie Regina. Zmíněný divadelní soubor je se svou více než třicetiletou tradicí zřejmě nejstarším dosud činným studentským divadlem u nás. Za dobu existence divadla se v souboru vystřídal ke dvěma stům studentů, z nichž některé lze dnes vidat na scénách našich renomovaných divadel. Představení v režii M. Janků a Z. Miklína mělo premiéru na Gymnáziu Breclav 12. 3. 2003.

-map-, foto -tj- ▶

Univerzita a město

■ Péči Univerzity Palackého s finanční podporou Statutárního města Olomouce vyšla v roce 2000 česko-anglická propagační brožura „Univerzita a její město, město a její univerzita“. Název této sličné brožury jako by byl motem setkání představitelů Univerzity Palackého a jejich fakult s Radou Statutárního města Olomouce.

Hostitelem byla tentokrát, a to dne 15. 4. 2003, Univerzita Palackého. Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., tak oplácela pozvání předchozí Radou SMO.

Primátor Ing. M. Tesařík je jako místopředseda Správní rady UP o univerzitě dobře informován. Proto mohlo být jednání věcné a rychlé. Náměty na spolupráci, s nimiž přišla univerzita, byly pro městskou samosprávu zajímavé: další spolupráce s Centrem inovací a transferu informací UP, které město od jeho vzniku podporuje, může přinést prospěch rozvoji drobného a středního podnikání, k propagaci Olomouce přispěje společný projekt přednášky významného absolventa UP, investiční plány univerzity se bezprostředně dotýkají života města a jeho obrazu.

Dobré jméno Olomouce šíří ve svých zemích studenti, kteří přišli do Olomouce studovat, šíří je i naši studenti, kteří vyjíždějí na studijní pobyty do zahraničí. Proto byla příznivě přijata myšlenka zřízení stipendijního fondu, do něhož by město, univerzita a další subjekty vložily finanční prostředky a z něhož by se financovalo Stipendium města Olomouce zaměřené na podporu zahraničních pobytů studentů. Jeho získání by bylo prestižní záležitostí. Rada SMO má představu těsnější spolupráce při posílení věhlasu Olomouce jako kongresového města. K tomu je třeba, aby univerzita zpracovala přehled konferencí s vyznačením priorit. Jednou s takových událostí by mohl být kongres amerických krajanů sdružených ve Společnosti věd a umění, s nímž se počítá v roce 2004.

Rada města Olomouce přišla i s náměty, jak by mohla univerzita získat nemalé finanční prostředky.

V závěru primátor Ing. M. Tesařík ujistil, že představitel města se chtějí i nadále s představiteli univerzity setkávat, ale především problémy společně řešit. Jde o to náměty zpracovat a předložit je Radě SMO k projednání.

-th-

Harvard a Palacký

■ Ve dnech 24.–26. 3. na Katedru anglistiky FF UP zavítal mimořádně vzácný host, profesor Harvardské univerzity S. Bercovitch. Profesor Bercovitch je sice autorem nemnoha knižních studií, ale ty zato patří k základním zdrojům americké literární historie. Podobně i sborníky kritických statí, které redigoval, přinesly vždy nový pohled na americkou literaturu a kulturu. Jeho hlavním editorským počinem jsou osmivazkové *Cambridgeské dějiny americké literatury*, nejrozsáhlejší projekt dějin americké literatury. Profesor Bercovitch však není jenom typem novodobého učenice uzavřeného do svého světa, je velkou osobností, která inspirovala několik generací jeho žáků. I my jsme teď dostali vzácnou příležitost se alespoň na krátkou dobu proměnit v jeho studenty. Naplněná aula FF UP v úterý 25. 3. vyslechla přednášku o mýtu Ameriky, téma nadmíru aktuální, a ve středu na katedře anglistiky měl seminář o jednom ze stěžejních románů 19. století, *Sarlatovém písmenu* Nathaniela Hawthorna, díle, jež podle S. Bercovitche položilo základy nové estetice amerického románu, novému pojetí symbolismu. V době, kdy probíhá intenzivní celosvětová protiamerická kampaň, jež mi

nemůže nepřipomenout neblaze proslulá mírová hnutí „pokrokových“ úderníků celého světa z let sedmdesátých, profesor Bercovitch nám přiblížil i jinou tvář Ameriky – zaměřil se na idealistické kořeny amerického snu a americké národní ideologie, která nemá ve světě obdoby a projevuje obdivuhodnou životaschopnost. Přesvědčení o vlastní výjimečnosti, jež svět tolik rozčiluje, má i své světlejší stránky, jako jsou víra ve vlastní schopnosti, víra v Ameriku jako ideu a jedinečný utopický projekt. Tuto víru, která je motivačním faktorem, Evropané (stejně jako sousedé Spojených států) postrádají. Americký sen končí na hranicích s Kanadou, konstatoval profesor Bercovitch, který sám pochází z kanadského Montrealu.

„Jaký je náš českomoravský sen? Jaká je idea Česka?“ ptal se nás profesor Bercovitch, a my jsme mu nedokázali uspokojivě odpovědět. Profesor Bercovitch je sám přitom čtenkou ilustrací amerického snu. Pochází z židovské rodiny z ukrajinského Černo-moří, vyrůstal v nuzných poměrech v Montrealu, ale co si smyslel, to dokázal. V padesátých letech odešel po střední škole do kibucu v Izraeli, kde pracoval čtyři roky na farmě. Po návratu nastoupil v supermarketu, v roce 1961 dosáhl bakaluraátu ve večerní škole, získal stipendium, a teprve potom se

Dokončení na str. 2

Ze zasedání Vědecké rady UP

■ Ve velké zasedací síni Rektorátu UP zasedala 14. 4. 2003 Vědecká rada UP. V průběhu jednání se členové VR UP věnovali především třem návrhům na jmenování profesorem. **Vědecká rada UP schválila návrh na jmenování profesorem doc. RNDr. J. Ševčíka, Ph.D. (PřF UP – obor analytická chemie), a doc. RNDr. J. Černáka, CSc. (PřF UP – obor anorganická chemie), naopak neschválila návrh na jmenování profesorkou doc. PhDr. M. Hirschové, CSc., prorektorky pro zahraniční styky a záležitosti vnějších vztahů UP (FF UP – obor český jazyk).**

V průběhu jednání se VR UP dále zabývala hodnocením kvality vzdělávání na UP a koncepcí rozvoje oboru umění a teorie umění.

-map-

▲ Na téma *Židovský Pesach* hovořil 9. 4. 2003 v prostorách Cyrilometodějské fakulty UP L. Pavlát (na snímku vlevo s doc. P. Chalupou), ředitel Židovského muzea v Praze. Přednáškový večer uspořádaly Moravská pobočka Společnosti křesťanů a Židů v Olomouci a CMTF UP.

-red-, foto -tj-

Děkan Přírodovědecké fakulty UP vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst:

- docenta pro oddělení didaktiky fyziky katedry experimentální fyziky; požadavky: odpovídající pedagogická praxe a zaměření na pedagogiku a didaktiku fyziky, úspěšné habilitační řízení, morální a občanská bezúhonnost;
- vedoucího katedry teoretické fyziky; požadavky: docent nebo profesor teoretické fyziky nebo příbuzného oboru, předpoklady pro vedení kolektivu katedry a vytvoření koncepce vědecké práce katedry, morální a občanská bezúhonnost;
- profesora nebo docenta pro obor teorie kondenzovaných látek; požadavky: profesor nebo docent nebo alespoň předpoklady k habilitačnímu řízení, vědecká hodnota, publikační činnost v oblasti kondenzovaných látek v mezinárodních časopisech, morální a občanská bezúhonnost;
- profesora pro obor geometrie a topologie; požadavky: jmenování profesorem, morální a občanská bezúhonnost;
- docenta pro obor aplikovaná matematika; požadavky: ukončení habilitačního řízení, morální a občanská bezúhonnost;
- docenta pro obor biofyzika; předpoklad: úspěšné habilitační řízení, praxe minimálně 10 let v oboru biofyziky fotosyntézy, morální a občanská bezúhonnost;
- docenta nebo odborného asistenta se zaměřením na didaktiku geografie a regionální geografii; požadavky: u docenta habilitace, u odborného asistenta vysokoškolské vzdělání v oboru (přednost mají uchazeči s hodností Ph.D. v oboru), nejméně 10 let praxe výuky zeměpisu na střední (základní škole), morální a občanská bezúhonnost;
- docenta nebo odborného asistenta pro obor molekulární genetiky a populační biologie; požadavky: ukončení habilitačního řízení, u odborných asistentů hodnota Ph.D., morální a občanská bezúhonnost;
- dvě místa odborných asistentů biochemie; požadavky: vysokoškolské vzdělání v biochemii nebo příbuzném oboru, hodnota Ph.D., nejméně 5 let pedagogické praxe na VŠ, zaměření na oblast biosenzorů nebo molekulární biologie rostlin, odpovídající publikační aktivita, morální a občanská bezúhonnost;
- místo asistenta pro obor „Mezinárodní rozvojová studia“; požadavky: ukončené magisterské studium se zaměřením na environmentální studia a geografii, znalost angličtiny, organizační předpoklady, morální a občanská bezúhonnost, pedagogická praxe vítána;
- lektorů pro výuku anglického jazyka a lektorů pro výuku německého jazyka; požadavky: ukončené magisterské studium anglického, resp. německého jazyka, výhodou je kombinace s některým přírodovědným oborem, morální a občanská bezúhonnost.

Předpokládaný nástup od 1. 9. 2003.

Příhlášku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní odd. PFF UP, Tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc.

-přf-

Nabídka koncertů pro veřejnost

Spolek pro komorní hudbu v Olomouci pořádá v rámci X. celostátního setkání zástupců Kruhu přátel hudby tyto koncerty pro veřejnost: Varhanní koncert DOLCE AVE MARIA – O.Procházková – soprán, F. Smid – varhany, **16. 5. 2003**, 19 hod., Chrám sv. Mořice; slavnostní koncert Olomouckého komorního orchestru a Akademického sboru Žerotín, **17. 5. 2003**, Reduta (sál Moravské filharmonie).

Vstupné: 100 Kč, studenti 50 Kč.

-red-

Návštěva z Norska

■ Ve dnech 3.–4. 4. 2003 navštívil Katedru antropologie a zdravotní vědy na PdF UP prof. G. Grimeland (na snímku) z Fakulty of Arts, Folk Culture and Teacher Education Telemark University College v Norsku. Hosty doprovázela a představila doc. J. Machová, CSc., z odboru vysokých škol MŠMT. Prof. Grimeland přijel na katedru s přednáškou *Člověk a příroda*, která byla určena všem posluchačům různých učitelských kombinací, především však posluchačům přírodovědných a antropologických oborů. V posluchárně morfolgie se sešlo značné množství našich studentů, kteří nejen vyslechli zásady výchovy ke zdraví a výchovy ekologické, ale kteří si také vyzkoušeli několik metod a didaktických zásad při výchově dětí základních škol. Prof. Grimeland hovořil o výzkumu, jenž probíhal jak v českých základních školách, tak

▲ *O rolích neziskového sektoru v občanské společnosti, vztazích mezi občanskou společností, vládou a podnikatelským sektorem a o globalizaci přednášela v minulém týdnu, u průběhu semináře „Vývoj občanské společnosti“ prof. K. Spillmanová. Seminář, jehož část proběhla v prostorách CMTF UP, se uskutečnil v rámci projektu „Moderní škola pro NNO“.*

-map-, foto -tj-

v odpovídajících školách norských. Ve výzkumu byly sledovány základní biologické znalosti dětí týkající se rostlinných a živočišných druhů vyskytujících se běžně v přírodě. Realizace výzkumu se účastnila doc. J. Machová, CSc. Výzkum prokázal, že sledované věkové kategorie dětí prvních a druhých tříd jsou v Norsku i Česku srovnatelné. Prof. Grimeland poskytl konkrétní materiál, publikaci nazvanou *Hands on Nature*, který by mohli studenti při výuce využívat.

Prof. Grimeland doprovázela jeho manželka, učitelka dětí odpovídajících věkových kategorií, která studentům v diskusi na jejich konkrétní dotazy odpovídala.

Prof. Grimeland besedoval i se členy Katedry antropologie a zdravotní vědy na téma ekologické antropologie, možnosti společných výzkumů, ale také o možnostech začlenění Norska a ČR do společného studia populací v rámci Evropy.

Nejen prací živ je člověk – proto jsme prof. Grimelandovi ukázali také historickou krásu Olomouce, významné chrámy, kašny, radnici s orlojem, ale také nově upravený konvikt, kterým se může univerzita právem pyšnit. Naším hostům se velmi líbil i Svätý Kopeček, kde jsme návštěvu ukončili.

Jsmo přesvědčeni o tom, že manželé Grimelandovi odjízdi spokojeni a potěšeni nejen zájmem studentů, ale i krásou města Olomouce a naší univerzity.

-ref-, foto J. Klementa

Harvard...

rozhodl pro akademickou dráhu, jež vyvrcholila v roce 1983 nabídkou profesury na Harvardu.

Jeho návštěva nám však může ukázat ještě jednu „skrytou“ tvář Ameriky. Víru ve smysl vzdělání. „Proč si stát v prostoru s takovými historickými tradicemi více neuvědomuje význam humanitního vzdělání?“ ptal se harvardský profesor z instituce, kde se v prvním kole přijímají studenti jen na základě výsledků přijímacích zkoušek a pohovorů, a teprve potom se řeší ekonomické zájmy přijatých uchazečů a přidělují granty pro „chudé“. „Proč neexistují soukromé univerzity a neplatí se školné? Proč u nás nemáme programy a akce pro absolventy UP a proč je nezapojíme do financování?“ Snažil jsem se něco nepřesvědčivě namítnout o nepřenositelnosti systémů a specifčnosti lokálních podmínek, že jsme malý trh a malý národ. Ale co když nám opravdu chybí víra a vůle věci měnit od základů, co když jsme opravdu jen, slovy F. Halase, „malověrní“ v „kostičerném case“?

O víře v moc a smysl vzdělání svědčí i ekonomické pozadí návštěvy. Profesor Bercovitch přijel v rámci Seniorské Fulbrightovy nadace, jež umožňuje krátkodobé (dvou- až třítydenní přednáškové pobyty), ubytování a dopravu na našem území hraří vždy hostitelská instituce. Na organizaci jeho návštěvy se dokázaly spojit tři moravské katedry anglistiky, v Olomouci, Brně a Ostravě a jedna katedra česká (v Praze). Existence Fulbrightovy nadace je živoucím důkazem americké víry ve vzdělání – senátor Fulbright prosadil, aby jedno procento vojenského rozpočtu šlo na Fulbrightovy vzdělávací programy, jež umožňují, abychom i my mohli studovat v Americe, a když zrovna nemůžeme na Harvard, tak aby Harvard přišel k nám. Sám od sebe však by nepišel. Tak jako Václav Havel nás zviditelnil v Americe, tak v akademickém světě amerikanistů nás zviditelnil prof. J. Kadabek. Díky němu se na Harvardu o nás ví. S. Bercovitch není první

Dokončení ze str. 1

amerikanista z Harvardu, který nás navštívil – v roce 1994 nás při příležitosti předání osobní knihovny zesnulého nestora afro-amerických studií, Nathana Hugginse, se prvního mezinárodního kolokvia amerických studií zúčastnil dnes nejvýznamnější afroamerický literární historik a teoretik, H. L. Gates. Ten také podle slov S. Bercovitche nás vřele doporučil.

Nezbývá, než doufat, že dialog, který byl s duchem intelektuální Ameriky navázán, bude mít pokračování a že budeme moci Americe nabídnout víc než jedinečný prostor plný historických asociací, i když i to je samo o sobě obrovskou devizou. A ta není jenom dílem pragmatického kapitálu, ale i tvořivého humanitního ducha.

PhDr. M. Peprník, Dr.,

Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP

Setkání partnerů projektu LILLIPUT

Ve dnech 28.–30. 4. 2003 se na půdě UP uskutečnil pracovní setkání partnerů projektu Evropské unie LILLIPUT. Realizaci projektu bylo pověřeno Centrum distančního vzdělávání UP. Partneři UP jsou zástupci univerzit a dalších vzdělávacích zařízení ze Skotska, Dánska, Irska, Francie, Švédska a Norska. Cílem projektu je rozvoj celoživotního vzdělávání ve městech a regionech prostřednictvím moderních informačních a komunikačních technologií. Účastníci budou zpracovávat vzdělávací moduly zaměřené na rozvoj vzdělanosti v různých sférách veřejného života. Česká strana připravuje moduly určené zástupcům měst a krajů a zejména úředníkům veřejné správy. Pracovní workshopy budou probíhat v dopoledních hodinách v seminární pracovně AVC v budově Zbrojnice.

-hob-

Doktorand z Jerevanu na Lékařské fakultě UP

■ Skupinu doktorandů, kteří se pod vedením doc. M. Petřka zabývají imunologií a imunogenetikou zánettivých nemocí, nedávno posílil A. Arakelyan z Arménie. Olomoucký pobyt arménského stážísty, jenž v Arménské akademii věd druhým rokem pracuje na dizertaci z oboru neuroimunologie, financuje evropská organizace INTAS. Arménský kolega nyní tři měsíce sbírá zkušenosti v olomouckých imunologických laboratořích s cílem uplatnit nové poznatky na svém domovském pracovišti. V rámci stipendia INTAS

Reprezentovali UP na konferenci v Bratislavě

■ Ve dnech 9.–10. 4. proběhla na půdě Slovenské akademie věd a Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě studentská vědecká konference. Pracovní program byl rozdělen do šesti sekcí – biologické, didaktické, environmentální, geografické, geologické a chemické. Olomouckou univerzitu reprezentovalo celkem sedm autorských týmů s osmi příspěvky v pěti sekcích. V nejvíce obsazené sekci biologické to byli M. Huf (LF), P. Hyršl (PřF) a D. Korpas (LF) se svými spoluautory. V didaktické sekci vystoupili P. Zemánek a P. Kubeš (oba PdF), v geografické sekci P. Zemánek (PdF) a Z. Dobešová (PřF). V chemických sekcích referovali Szüčová a Šipl (oba PřF), rovněž se svými spoluautory. Výrazným úspěchem bylo druhé místo kolektivu Szüčová, Machala, Trávníček s prací *Ni(II)-komplexy s dithiofosfátovými a p-donorovými ligandy* v chemické sekci.

Vysoká úroveň 267 příspěvků překvapila podle slov předsedy Slovenské akademie věd prof. J. Slezáka i samy organizátory. O to více nás může těšit úspěch našich chemiků. Nelze však opomenout smutný fakt, že ze všech přednesených prací pouhá tři procenta patřila olomouckým doktorandům. A to je proti konkurenci velice málo.

D. Korpas, LF UP, tajemník Doktorandského klubu

má A. Arakelyan přijet na LF UP ještě v roce 2004, kdy by měl provést experimenty související s tématem své dizertace. Doc. M. Petřek Zurnálu UP sdělil, že přítomnost mladého arménského výzkumníka uvítal nejen kvůli zajímavé změně v pracovním týmu, ale hlavně díky možnosti předat své zkušenosti doktorandovi z vědecky méně rozvinuté země. *Mně samému před deseti lety poskytl příležitost k odbornému růstu kolegové ve Velké Británii, a proto jsem neváhal, když se na mne obrátil se žádostí o spolupráci z jerevanské akademie*, řekl nám doc. M. Petřek. Dodal, že si cení podpory mezinárodních kontaktů ze strany vedení LF UP a že je vděčný spolupracovníkům na Ústavu imunologie LF UP, kteří se na vzdělávání stážísty z Arménie podílejí.

-mp-

▲ Na téma „Hudba jako sociální umění na Waldorfské škole“ přednášel v Uměleckém centru UP dr. Ing. T. Zuzák. Přednášku uspořádala Katedra hudební výchovy PdF UP. (Příznivcům waldorfské pedagogiky se nabízí seminář, více na www.collegium.cz/waldorf/)

-red-, foto -tj-

OTÁZKY PRO SYLVII LERAYOVOU, ŘEDITELKU FRANCOUZSKÉHO CENTRA PŘI UP

Na své pravidelné stáži se zhruba před týdnem setkali profesori francouzštiny ze střední a severní Moravy. Uvedené stáže organizuje Francouzské centrum při Univerzitě Palackého. Vznikla tak příležitost, abychom se dotázali S. Lerayové (na snímku vlevo), ředitelky Francouzského centra, na další aktivity této instituce.

Jaké jsou hlavní aktivity Francouzského centra?

K základním činnostem Francouzského centra patří organizace vzdělávacích stáží profesorů francouzštiny, a to z regionů Olomouc, Ostrava a Zlín. Kdybych se měla vyjadřovat v číslech, představují zmíněné regiony zhruba 200 profesorů. Na stážích participují i hosté z Francie, tentokrát např. z Grenoble a z Montpellier.

Ve spolupráci se Státní jazykovou školou v Olomouci také pořádáme (dvakrát do roka) jazykové zkoušky (diplom DELF a DALF). V květnu 2003 budeme mít „premiéru“: ve spolupráci s gymnáziem v Prostějově rozšíříme zmíněné zkoušky i na střední školy.

Ve spolupráci s FF UP, na jejíž Katedře romanistiky také působím, pořádáme každoročně festival francouzské kultury *Rendez-vous* v Olomouci. Tento festival se v Olomouci stal již tradicí, letos úspěšně proběhl jeho sedmý ročník. Ve Francouzském centru se dále prostřednictvím evropských programů (Socrates, Comenius atd.) zabýváme tzv. mobilitou studentů. V této souvislosti pracuji i jako pedagogická poradkyně. Jsem jakousi „spojkou“ mezi studenty, profesory a Francouzským centrem.

Vaše knihovna je bohatá. Můžete říci, kolika svazky disponujete a jaké knihy to jsou?

Máme zde kolem 4 tisíc knih, beletrií počínaje přes všechny publikace týkající se metod výuky a specializovanou literaturou konče. Za knižním fondem dochází do centra nejen studenti UP, ale i značná část profesorů z celého regionu. Jelikož na Univerzitě Palackého existuje mj. studijní obor odborná francouzština a aplikovaná ekonomie, disponujeme celou řadou děl, jež se k tomuto oboru vztahují (knihy z oblastí práva, ekonomie, řízení, marketingu atd.).

Francouzské centrum při UP funguje také jako poradenské centrum, které je otevřeno pro všechny přichozí, nemusejí to být jen naši studenti. Centrum může navštívit např. případný zájemce o internet, o jakoukoliv radu. Vedle mne zde působí také francouzští kolegové, kteří učí na Katedře romanistiky UP.

Přijímáte také návštěvy ze zahraničí?

Pravidelně do Francouzského centra přijíždějí (např. na stáže) pracovníci francouzského velvyslanectví, kteří zde pořádají kurzy. Letos jsme zde přivítali prakticky všechny významné představitelé všech sektorů velvyslanectví.

M. Hronová, foto T. Jemelka

Pro zájemce o semitské jazyky

Katedra biblických věd CMTF UP pořádá přednášku a diskusi na téma *Čas a vid v semitských jazycích*. Přednáší P. Ivan Hruša, S. S. L. z Ruprecht-Karls-Universität v Heidelbergu v úterý 29. 4. 2003 (14–16.15 hod) v seminární učebně Katedry biblických věd. Přednáška je určena pro doktorandy biblické teologie na CMTF UP, případně pro další zájemce o semitské jazyky (předpokládá se znalost gramatiky aspoň jednoho z následujících jazyků: biblická hebrejšina, arabština, akkadština, ugaritština).

-kbv-

Pozvánka na přednášku

Československá biologická společnost, pobočka v Olomouci, a Spolek lékařů České lékařské společnosti J. E. Purkyně v Olomouci zvou na přednášku prof. J. Veselého, DrSc., přednosty Ústavu patologické fyziologie LF UP s názvem *Patofyziologie hypertenze – nejnovější poznatky, jejich význam pro diagnostiku a terapii*. Přednáška se uskuteční 30. 4. 2003 v 16 hod., v malé posluchárně Teoretických ústavů LF UP, Olomouc, Hněvotínská 3. Účastníci obdrží knižní zpracování problematiky uvedené přednášky.

-red-

Přednáška na CMTF UP

Katedra filozofie a patrologie CMTF UP si dovoluje pozvat na přednášku s názvem *Základní kurz víry K. Rahnera – prezentace překladu*. Přednášku proslaví doc. K. Říha, S. J., emeritní docent a dlouholetý vedoucí Katedry filozofie CMTF UP, a to 30. 4. 2003 v 11 hod, v učebně U1/O v budově CMTF UP.

-red-

Přednáškový večer III. interní kliniky

Program: *Transplantace autologních kmenových buněk v nehematologických indikacích; Biologická léčba revmatických chorob; Rhabdomyolýza a její příčiny z pohledu JIP interního typu; Syndrom mnohočetné endokrinní neoplázie I. typu – Wernerův syndrom; Chondrokalcinóza a její koincidence s dalšími metabolickými chorobami.*

Přednáškový večer, který pořádá Spolek lékařů v Olomouci, se uskuteční 23. 4. 2003 na Teoretických ústavěch LF UP (Hněvotínská 3). Splňuje podmínky kontinuálního postgraduálního vzdělávání lékařů svou edukační hodnotou dvou kreditů. Potvrzení do indexu lze získat po skončení večera. V rámci semináře proběhne prezentace firmy Léčiva.

Prof. J. Ehrmann, CSc., v. r., vědecký sekretář,
Prof. I. Krč, DrSc., v. r., předseda

Seminář k hudební teorii

V rámci programu Socrates-Erasmus a v rámci kurzu Hudební teorie a technologie pořádá Katedra hudební výchovy PdF UP seminář, který povede Univ. Ass. DI A. Sontacchi (Institut für Elektronische Musik und Akustik, Universität für Musik u. d. Kunst Graz). Seminář se koná ve dnech 23. 4. 2003 (14–17 hod.) a 24. 4. 2003 (10–13 hod.) v učebně č. 111 Uměleckého centra UP.

-vz-

Rekreační pobyt na Pastvinách

Pro velký zájem nabízí FTK UP (provozovatel výcvikového střediska na Pastvinách v Orlických horách) zaměstnancům a studentům UP, jejich rodinným příslušníkům a rovněž důchodcům-bývalým pracovníkům UP rekreační pobyt v dalším termínu 19.–26. 7. 2003.

Ceny: plná penze na osobu a den (snídaně, oběd, svačina, večere) činí 154 Kč, děti do 10 let mají poloviční slevu; ubytování v ubytovně (pokoj se dvěma až čtyřmi lůžky) činí 65 Kč za lůžko a noc, ubytování ve čtyřlůžkových chatkách je poskytováno za 260 Kč za chatku a noc.

Přihlášky zájemců o uvedený pobyt přijímá V. Dittrichová, tel. 585 636 034.

-red-

Děkanka Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci vyhláší

přijímací řízení

pro doktorský studijní program v oboru kinantropologie.

Zaměření studia: antropomotorika – aplikované pohybové aktivity – biomechanika – didaktika TV a sportu – filozofie a sociologie tělesné kultury – funkční antropologie – fyziologie zátěže – management sportu a rekreace – senzomotorika a patokineziologie.

Studium je realizováno v prezenční nebo kombinované formě. Standardní doba studia je tři roky, studentům v prezenční formě studia je po dobu tří let poskytováno stipendium. Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce.

Termín pro podání přihlášek: **16. 5. 2003**. Termín konání přijímacího řízení: **25. 6. 2003**. Náhradní termín konání přijímacího řízení: **září 2003**.

Blíží informace a tiskopis přihlášky získáte na oddělení pro vědeckobadatelskou činnost a zahraniční vztahy FTK UP, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel.: 585 636 015, fax: 585 412 899, e-mail: hanelova@ftknw.upol.cz.

Text vyhlášení, informace i elektronická forma přihlášky budou zpřístupněny na internetových stránkách FTK UP <http://www.ftknw.upol.cz/dek> pod odkazem „Oddělení pro vědeckobadatelskou činnost a zahraniční vztahy“.

-ftk-

Nabídka jednodenní exkurze

Katedra církevních dějin CMTF UP pořádá jednodenní odbornou exkurzi pro posluchače učitelství a nabízí možnost doplnění volných míst v autobuse.

Letohrad – Králíky 15. 5. 2003. Z programu – Letohrad, farní kostel sv. Václava, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého Na Kopečku, poutní kostel P. Marie v Králíkách, Neratov.

Odjezd: z ulice U realky v 6.30 hod., návrat kolem 20 hod. Cena 160 Kč (pi Vysloužilová tel.: 585 637 052).

Exkurzi, které povede prof. M. Pojsl, je nutné uhradit nejpozději **25. 4. 2003**.

-red-

Zájezdová nabídka

Katedra výtvarné výchovy PdF UP pořádá ve dnech **20.–29. 6. 2003** zájezd. Cílem cesty je oblast Apulie a Basilicaty, významných center v období antiky, byzance, románské a gotické doby. Pro zájemce jsou podrobnější informace zveřejněny na internetových stránkách UP (Aktuality UP).

-red-

Letní tábory pro dobrodruhy

Akademik sport centrum UP pořádá letní tábory pro děti-dobrodruhy ve věku 6–14 let na téma *My z planety Země aneb Vesmírná – nesmírná dobrodružství*.

Turnusy: **1. 28. 6.–9. 7. 2003; 9. 7.–20. 7. 2003; 20. 7.–31. 7. 2003.**

Místo: penzion Roháč Karlov (Jeseníky). Cena: 3 050 Kč (ubytování, strava 5× denně, ceny, program, doprava, nákup materiálu, instruktoři).

Informace a přihlášky: ASC UP, Mgr. H. Vyroubalová, tř. Míru 115, Olomouc, tel.: 585 636 452, 585 636 451, fax: 585 423 091, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz, <http://ascup.upol.cz>.

-red-

Letní tábor pro mládež

Akademik sport centrum UP pořádá letní tábor pro mládež ve věku 12–16 let na téma *Stroj času* v termínu **6.–14. 7. 2003**.

Místo: rekreační středisko – penzion „Relaxa“ (Žďárský Potok u Rýmařova). Cena: 2 950 Kč.

Informace a přihlášky: ASC UP, Mgr. H. Vyroubalová, tř. Míru 115, Olomouc, tel.: 585 636 452, 585 636 451, fax: 585 423 091, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz, <http://ascup.upol.cz>.

-red-

Biochemické studium stresu u rostlin

Žít se skládá z nesmírného množství biochemických reakcí, z nichž téměř všechny jsou řízeny soubory biologických katalyzátorů, známých jako enzymy. Jedná se o sloučeniny bílkovinné povahy, které se liší od běžných chemických katalyzátorů řadou vlastností, jako je např. vysoká reakční rychlost, vyšší specifita reakce, termolabilita a schopnost regulace. Za počátek historie enzymologie je považován rok 1833, kdy Francouzi Payen a Persoz získali z ječmenného sladu sraženinu schopnou štěpit škrob na glukózu, kterou pojmenovali diastázou. Název enzym zavedl až v roce 1877 Němec Kühne. Pochází z řeckého en zymé, tj. v kvasnicích. Enzymologie dosáhla hlavního rozvoje v druhé polovině 20. století. Lze tvrdit, že přes 95 % nových poznatků bylo získáno až v posledních několika desetiletích. V současné době jsou moderní analytické metody realizovatelné v řadě biochemických laboratoří. Mám na mysli zejména stanovení aminokyselinové sekvence peptidů, jejich chemickou syntézu, stanovení trojrozměrné struktury enzymů a podrobnou charakterizaci jejich molekulárních vlastností. Velký význam ve studiu enzymů v současné době hrají i metody molekulární biologie (transformace, klonování, sekvenování DNA, cílená mutagenese), které rozšiřují poznatky o molekulárních i funkčních vlastnostech enzymů.

Výzkumná práce na Katedře biochemie PŘF UP je zaměřena na studium rostlinných enzymů. Byla provedena detailní studie enzymů podílejících se na metabolismu biogenních aminů, které hrají důležitou roli v buněčných procesech, jako je například nádorové bujení, hojení ran a pravděpodobně i programovaná buněčná smrt. Biogenní aminy vykazují v rostlinách růstový efekt, stabilizují buněčné membrány a zpomalují stárnutí rostlin. Detailně jsou studovány enzymy odbourávání aminů. Byly vypracovány vhodné čisticí postupy vedoucí k získání homogenních enzymů a stanovení jejich kinetických a molekulových vlastností.

Pro pochopení fyziologické funkce enzymů je velmi důležité znát jejich lokalizaci v rostlině. Produkt vznikající při přeměně biogenních aminů je aldehyd, který se dále oxiduje za účasti enzymu na příslušnou karboxylovou kyselinu. Enzym katalyzující tuto oxidaci byl specifickou metodou vypracovanou v naší laboratoři lokalizován v semenáčcích hrachu setého. Na základě histochemických výsledků lze uvažovat o možných transportních cestách jednotlivých látek vznikajících při odbourávání biogenních aminů. Pro vyslovení jednoznačných závěrů je nutné rozšířit získané poznatky imunohistochemickou metodou využívající specifické protilátky pro detekci enzymu v aktivním i neaktivním stavu. Pro detailnější studii je již rozlišení světelného mikroskopu nedostačující a je nutné použít metodu elektronové mikroskopie. V rámci projektu Tempus a získaného grantu FRVŠ je naše pracoviště vybaveno moderním badatelským světelným mikroskopem s digitální chlazenou kamerou. Program pro velmi kvalitní obrazovou analýzu zabezpečila Katedra ekologie PŘF UP a je k dispozici pro řešení výzkumných projektů celého biocentra nacházejícího se v prostorách Olomouc-Holice. Elektronová mikroskopie studovaných enzymů bude realizována v letošním roce v průběhu mého studijního pobytu na univerzitě

ROMA TRE v Římě, a to v rámci mezinárodního projektu KONTAKT.

Na uvedený výzkum navazuje studium fyziologických vlastností enzymů a jejich chování pod vlivem stresových podnětů. Rozlišujeme dva základní typy stresových faktorů – abiotické (fyzikálně-chemické, extrémní teploty, UV záření, mechanické poškození, nedostatek vody, nadbytek solí, toxické kovy, plyny...) a biotické (vliv herbivorních živočichů, patogenních mikroorganismů...). Z abiotických faktorů jsme se zaměřili na vliv poranění rostliny a zvýšené salinity prostředí na aktivity námi studovaných enzymů. Dosud byla jednoznačně potvrzena jejich účast v obranném procesu rostliny probíhající po mechanickém poškození.

Již několik let probíhá velmi úzká spolupráce naší katedry s oddělením fytopatologie Katedry botaniky PŘF UP. Zpočátku byl výzkum zaměřen zejména na chování námi studovaných enzymů v průběhu patogenese. V současné době jsou intenzivně sledovány rovněž enzymy podílející se na metabolismu aktivních forem kyslíku. Úloha těchto látek je velmi rozmanitá a do jisté míry rozporná. Jednak vznikají jako nebezpečné produkty při působení řady stresových faktorů (rostliny musí mít vhodné systémy pro jejich deaktivaci), jednak mohou mít kladnou úlohu jako signální molekuly či ochranné látky při některých typech stresů. Hlavní zdroje vnitrobuněčné produkce aktivních forem kyslíku musíme hledat v procesech probíhajících v organelách a v jejich membránách. Negativní působení aktivních forem kyslíku spočívá především v peroxidaci lipidů. Poškozeny mohou být i některé aminokyseliny, proteiny a nukleové kyseliny. Zcela zásadní roli mají v hypersenzitivní reakci při napadení rostliny patogenem. Regulovaná tvorba aktivních forem kyslíku může mít i přímý antimikrobiální účinek a může přispívat ke zpevnění buněčné stěny.

Naši fytopatologové, na základě dlouholetých zkušeností a rovněž charakteru vlastního výzkumu vybrali pro fytopatologicko-enzymologickou studii vhodné modely rostlina – patogen. Prvním studijním modelem byla okurka setá (*Cucumis sativus*) infikovaná listovým patogenem *Sphaerotheca fuliginea*. V případě hrachu setého byl zkoumán vliv dvou typů kořenových patogenů *Fusarium solani* a *Fusarium oxysporum* lišících se mechanismem působení. Do studie byly zařazeny kultivary hrachu setého s různým stupněm odolnosti vůči zvoleným patogenům. Byly sledovány změny enzymových aktivit v průběhu patogenese jednak v kořenu, v místě prvního kontaktu rostliny s patogenem, a rovněž následné změny v nadzemní části rostliny. V současné době jsme rozšířili pozorování o řadu dalších faktorů, jako je hladina aktivních forem kyslíku, fenolu, ligninu aj. na novém modelu *Lycopersicon spp.* – *Oidium neolyopersicon* (rajče – padlí). Zajímavé poznatky již byly získány v rámci histochemické studie aktivních forem kyslíku a peroxidase aktivity v průběhu patogenese na infikovaných listech rajčete.

Výsledkem vzájemné spolupráce obou pracovišť je řada publikací v zahraničních časopisech a velký zájem o naše prezentace na mezinárodních sjezdech (např. letos v únoru na 8. mezinárodním kongresu rostlinné patologie konaném na Novém Zélandu).

RNDr. L. Luňová, Ph.D., Katedra biochemie PŘF UP

K dverím nebe se mej

Takto – v pravém smyslu vznošně a zároveň záhadně – nazvala PhDr. M. Nábělková, CSC., z Jazykovědného ústavu L. Štúra v Bratislavě svou přednášku, jež zazněla 26. 3. v olomoucké pobočce Jazykovědného sdružení ČR. Náhodný chodec, který si tento nápis někde na zvacím plakátu na univerzitní nástěnce přečetl, mohl nabyt dojmu, že se pořadatelé nebo dokonce přednášející jaksi neobratně a z nejasných pohnutek pokoušejí napodobit slovenštinu, o níž však stejně mnoho nevědí. Vzpěti si však takový náhodný chodec jistě přečetl i podtitul přednášky, v němž stálo: „Bibličtina na Slovensku v 20. století“.

O bibličtině se na našich školách činivá zmínka u příležitosti výkladu o Bibli kralické a o jejím značném kulturním významu. Informace o bibličtině

se však zpravidla omezuji jen na konstatování, že šlo o češtinu opírající se o jazykovou normu Bible kralické a že jí jako bohoslužebného a také literárního jazyka užívali evangeličtí Slovinci. Málokdy se naši žáci a studenti dozvědí něco více – třeba to, že se bibličtina na Slovensku ve více či méně slovakizované podobě udržela až do 2. poloviny 20. století a že fenomén bibličtiny (Slováci nazývají také „staročeštinou“) jako jazyka, o němž se v průběhu tří staletí jeho existence prolínaly a doplňovaly prvky ze dvou jinak samostatných jazyků, má velkou vypovídací hodnotu nejen pro jazykovědu, ale také např. pro sociologii, historii nebo religionistiku.

Dokončení na str. 5

Vzpomínky

Odešel spoluzakladatel Katedry speciální pedagogiky PhDr. Miroslav Čech (23. 2. 1922 – 4. 4. 2003)

Rodák z Uhřic na Kroměřížsku si přinesl do vlnku hudební a výtvarný talent, rozvíjený otcem, kterého následoval i volbou učitelského povolání. Profesní dovednosti získával jako učitel a ředitel několika moravských základních škol. Byl příkladem nositele myšlenky celoživotního vzdělávání. Postupně získával dalším studiem kvalifikaci pro vyučování oboru matematiky, fyziky, chemie, deskriptivní geometrie, biologie a výtvarné výchovy. Následovalo studium speciální pedagogiky a pedagogické psychologie, dalším oborem byla pedagogika na FF UP v Olomouci.

V tehdejší Jihomoravském kraji organizoval PhDr. Miroslav Čech další vzdělávání pedagogů jako vedoucí Kabinetu speciální pedagogiky Krajského pedagogického ústavu v Brně. Jeho odborné a organizační zdatnosti si všimlo vedení Pedagogické fakulty UP a bylo jen přirozené, že v roce 1965 přijal výzvu účastnit se budování tehdy vznikající katedry speciální pedagogiky. Již za dva roky přijímala katedra posluchače do řádného prezenčního studia dvou oborů – učitelství a vychovatelství osob vyžadujících zvláštní péči.

Vedle funkcí tajemníka katedry, referenta pro studium při zaměstnání a vedoucího konzultačního střediska v Ostravě plnil všechny úkoly vysokoškolského učitele. V době, kdy i partnerské katedry v Praze a Bratislavě otvíraly studium speciální pedagogiky, byl každý nový studijní rok dalším ověřováním optimální cesty k naplňování obsahu profilu absolventa. PhDr. Miroslav Čech koncipoval spolu s kolegy z PdF UK nový vědecký a studijní obor speciální pedagogiky obtížně vychovatelné mládeže – etopedii, která se vyčlenila z pedagogiky osob s duševním postižením. Zřetelněji se tak oddělila pedagogika mentálně retardovaných a sociálně narušených jedinců.

M. Čech za dvacet roků svého působení na fakultě připravil jednu generaci speciálních pedagogů pro působení v oblasti sociální prevence, poradenství, působení v zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu,

penitenciární a postpenitenciární péči. Vedle pedagogických povinností neopomíjel vědeckou činnost. Podílel se na řadě výzkumných úkolů. Pět roků se věnoval výzkumu rodinného prostředí obtížně vychovatelné a predeliktivní mládeže s výsledky významnými pro koncipování prevence sociálně patologických jevů. Následoval výzkumný úkol „Práce s romskými dětmi ve zvláštní škole se zřetelem k jejich pracovní a sociální integraci“. Jeho výsledky neztrácejí na aktuálnosti. Další výzkum řešil problém profesní orientace obtížně vychovatelné mládeže. Své výsledky pravidelně prezentoval na konferencích i v publikacích. Jeho učební texty byly po deset roků základním vodítkem ve studiu etopedie.

V roce 1983 plodnou práci M. Čecha přerušila oční choroba, pro kterou odešel do důchodu. Po překonání potíží s viděním jen na jedno oko se vrátil ke svým zálibám – k malování, hubbě, čtebě a chalupaření. S oporou v rodinném zázemí „chytil druhý dech“ a svými olejomalbami – zejména krajin překvapoval na výstavách brněnských výtvarníků. V roce 1986 ještě semestr přednášel na PdF UP, v 65 letech odešel definitivně na penzi.

Na PhDr. Miroslava Čecha vzpomínají i dřívější žáci z doby jeho působení na různých moravských školách, zvláště ti, které získal pro vzdělání a kulturní aktivity. V místech svého působení založil několik orchestrů – jazzový, žákovský pěvecký sbor a národopisný valašský soubor. Jeho talent byl široký, ovládal hru na housle, klavír, harmonium, varhany, klarinet a saxofon.

Konstatování, že Miroslav Čech byl mimořádně oblíbeným pedagogem, může znít jako fráze jen pro ty, kteří nebyli jeho žáky. Pro nás, kdo jsme s ním nedávno při oslavách jeho osmdesátin mohli vzpomínat na společně strávené roky v učebnách i na pracovišti, zůstává v čerstvé mysli jeho optimistický tón a vize dynamického vývoje oboru speciální pedagogiky.

PaedDr. J. Kuja, PaedDr. V. Jonášková, PdF UP,
foto archiv autorů

K dverím...

M. Nábělková zvolila název pro svou přednášku tak, aby v něm co nejvíce vynikly typické rysy bibličnosti – i neškolené oko náhodného chodce v prostorách filozofické fakulty zpozoruje, že tu chybí např. typický česká hláska *r*, které se Slováci v zájmu bezproblémového přednesu bohoslužebných textů zbavili co nejdříve. Háček, který by v českém znění nadpisu visel nad *e*, se přesunul tam, kam z hlediska dnešního jazyka foneticky vlastně patří, totiž nad *n*. Na místě, kde by stálo slovenské zvrtné zájmeno *sa*, se hrdě drží české *se*, avšak hláskový sklad imperativu *mej stojí zase někde mezi češtinou a slovenštinou*. Podobně „československé“ jsou všechny původní texty psané bibličtinou, ale *míra* „českosti“ a „slovenskosti“ se v nich značně liší. Navíc se dost liší přístup uživatelů těchto textů k jejich čtení, které bylo obecně bližší slovenskému úzu (např. dvojhlásk *ka* ou se vyslovovala jako *ú*).

Ve 20. století se bibličtina z důvodů motivovaných změnami potřebami slovenských evangeliků přiblížila slovenskému úzu natolik, že mezi ní a sloven-

štinou nebyl podstatný rozdíl. Roli hrály v tomto procesu jistě i faktory čistě praktické, např. prostá srozumitelnost. Pěkně o tom svědčí např. spisovatel I. Kadlecík, který ve svých „Rapsodiích a miniatúrách“ vzpomíná, jak jako dítě vnímal večerní píseň „Aj, nyní se den nachýlil a slunce zapadá“ – archaickému jazyku vstupního verše této písně I. Kadlecík jako dítě rozuměl jako „Aj, nyní sedel na chýli“, přičemž „Aj, nyní“ měl v jeho dětské představě být nějaký anděl. Avšak na čem ten anděl seděl (tj. co je to ta „chýla“), toho už se dítě nějak nemohlo dovtípit...

Dvojic jazyků, jejichž členové se vzájemně prostupují, existuje na světě více, ale takový „jazykový kompromis“, jako byla slovenská bibličtina, je zjevně poměrně vzácným. V každém případě je to další důkaz platnosti faktu, že si Češi a Slováci navzájem nikdy nebyli, určitě nejsou a doufejme, že ani nebudou cizinci – i když se bibličtina již odebrala „k dverím něbe“.

O. Bláha, FF UP

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Pozvánka na přednášku o statistickém systému SAS

V pátek 25. 4. 2003 v 10.15 hod. se v aule PŘF UP (tř. Svobody 26) uskuteční přednáška věnovaná statistickému systému SAS. V jejím rámci má zaznít především základní seznámení se systémem SAS, dále informace o pětileté historii využívání systému SAS na UP, o využití systému při vědecké práci a ve výuce, představení nového „Akademického programu“ společnosti SAS a ukázka práce se systémem. Součástí přednášky, na kterou jsou zváni především všichni akademičtí pracovníci využívající statistický software při vědecké práci či ve výuce, bude i následná diskuse.

Podrobnější informace o „Akademickém programu“ naleznete na adrese mant.upol.cz/SAS.

Na přednášku srdečně zve Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP.

-red-

Nabídka postgraduálního studia

Ústav biologie (skupina dr. Raclavského) nabízí dvě témata doktorského studijního programu (Ph.D.) v rámci projektů: 1. *Regulace buněčného cyklu u patogenní kvasinky Cryptococcus neoformans* a 2. *Rychlá detekce nozokomiální invazivní aspergilózy*. Oba projekty jsou podpořeny grantovými agenturami, první je realizován ve spolupráci s japonským Výzkumným ústavem patogenních hub v Čibě a má charakter základního výzkumu, druhý má charakter aplikovaného výzkumu v oblasti mikrobiologické diagnostiky pro velké nemocnice v ČR. Lékařské vzdělání není potřebné, důležitá je schopnost a chuť pracovat v laboratorii. Bližší informace lze získat na webu <http://biologie.upol.cz>, kontakt na školitele rac@tunw.upol.cz, uzávěrka písemných přihlášek na děkanátě LF UP 31. 5. 2003.

-vra-

Přednáška k počtům J. L. Fischera v roce 2003

„Přednáška k počtům J. L. Fischera“ se uskutečňuje jednou ročně jako projev ocenění významu osobnosti prvního rektora obnovené olomoucké univerzity. Koná se zpravidla v listopadu. K jejímu přednesení zvolí k tomuto účelu rektorka UP jmenovaná výběrová komise významnou českou či zahraniční osobnost z kterékoliv vědní oblasti.

Kterýkoliv člen akademické obce může podat svůj návrh na kandidáta přednášky. Součástí tohoto návrhu musí být stručné zdůvodnění. Návrhy budou zaslány prorektorovi pro vědeckobadatelskou činnost do 15. května 2003.

Členem výběrové komise je prorektor pro vědeckobadatelskou činnost a zástupce každé fakulty. Výběrová komise tajným hlasováním zvolí tři kandidáty: na první místo zařadí toho, který obdržel nejvíce hlasů. Kandidát, který byl navržen výběrovou komisí (obdržel nejvíce hlasů) je oznámen Vědecké radě UP. Ta vyjádří svůj souhlas s navrženým kandidátem hlasováním.

-mm-

Cena Františka Palackého

Cena Františka Palackého je oceněním vynikajících výsledků tvůrčí činnosti na poli vědy nebo kultury, které přispívají k prestiži ČR a UP.

Cenu uděluje jménem UP její rektor. Cena se uděluje zpravidla jednou za dva roky a udělení je spojeno s finanční odměnou 50 000 Kč. Na tuto odměnu přispívá Obecní úřad v Hodslavicích a Městský úřad v Neratovicích podle smlouvy uzavřené s UP.

Návrh na udělení Ceny Františka Palackého může předložit každý člen akademické obce UP, a to Vědecké radě té fakulty, na které je zaměstnán. Návrh se předkládá cestou děkanátu fakulty.

Pro udělení Ceny Františka Palackého v roce 2004 je možno předkládat návrhy do 15. května 2003.

-mm-

Jak by se měla Česká republika chovat, aby směřovala k udržitelnému rozvoji?

Příští týden (23.–25. 4. 2003) se v klubovně Vlastivědného muzea v Olomouci uskuteční konference s názvem **Johannesburg + 1 (Směrování k udržitelnému rozvoji)**. Konferenci, v jejímž průběhu se bude hovořit např. o Světovém summitu v Johannesburgu, národních strategiích a vizích udržitelného rozvoje či o české humanitární a rozvojové pomoci, spolupřehádá Centrum interdisciplinárních studií UP, jehož ředitel RNDr. P. Nováček, CSc., poskytl Žurnálu UP následující rozhovor.

Jedním z okruhů, kterému se věnuje Centrum interdisciplinárních studií UP je velmi obsáhlá a složitá oblast studia udržitelného rozvoje. Již delší dobu existuje projekt Národní strategie udržitelného rozvoje v ČR, o kterém se zřejmě bude hovořit i v průběhu výše uvedené konference a na němž mimo Centrum interdisciplinárních studií UP participuje řada dalších výzkumných ústavů a odborných pracovišť z České republiky i Slovenska. **Můžete tento projekt trochu přiblížit?**

Na konferenci o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro v r. 1992 se ČR zavázala, že připraví tzv.

národní strategii udržitelného rozvoje. Asi dalších šest let se bohužel nic nedělo. Poté, v roce 1998, jsme na zpracování takové studie získali grant od Rozvojového programu OSN (UNDP). Koordinátorem zpracování se stal prof. B. Moldan, ředitel Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Práce za účasti desítek lidí trvala tři a půl roku. Výsledkem je zpráva čítající zhruba

dvoutisíc stran. Z ní byl potom shrnut návrh národní strategie udržitelného rozvoje ČR, o kterém měla jednat vláda a Parlament ČR. Výsledné znění této zprávy mělo být předloženo v roce 2002 na konferenci o udržitelném rozvoji v Johannesburgu. Uvedená zpráva měla být vlastně naplněním našeho závazku z Rio de Janeiro. Bohužel zpracovaná strategie se nelíbila tehdejšímu ministru životního prostředí dr. M. Kužvartovi, který poté nechal zpracovat Českým ekologickým ústavem alternativní strategii. Výsledek je prozatím takový: v současné době má ČR zpracovány dvě strategie, žádná není přijata vládou ČR a Parlamentem ČR. Dodneška tedy není splněn závazek starý 11 let.

Můžete se o zmíněných studiích vyjádřit konkrétněji?

Studie se snaží formulovat, jak by se ČR měla chovat, aby směřovala k udržitelnému rozvoji. Lidská společnost se dlouhodobě nemůže vyvíjet exponenciálním způsobem v uzavřeném systému. Studie se formou výzvy snaží připravit cestu pro přechod na jiný způsob vývoje, ať už populace, produkce znečištění, spotřeby energie atd. Jednu z takových výzev je např. ekologická gramotnost v ČR. Mnozí vědí něco o hrubém domácím produktu, inflaci, nezaměstnanosti, ale většina lidí netuší, jak např. fungují ekosystémy, jaký je stav životního prostředí nebo co bychom mohli pro životní prostředí učinit. Tato výzva tedy směřuje do školní i mimoškolní ekologické výchovy a výchovy. V této souvislosti měl dokonce vzniknout národní program Ekogramotnost pro 21. století, jeho osud mi ale není znám... Další výzva např. spočívá v tom, že by ČR měla přijmout takové ekonomické nástroje, jež by podporovaly ochranu životního prostředí, udržitelný rozvoj. Jedná se např. o ekologickou daň, která je ve všech zemích EU prakticky přijata (v ČR byla vládou ČR odmítnuta již v roce 1992). Ještě větší výzvu spadájí v tzv. ekologické daňové reformě, jež spočívá v tom, že by postupně měly být zrealizovány ceny surovin a energií, které dnes neodpovídají zkušenostem. Příkladem může být uhlí – dosud platíme jen za jeho vyrábění a distribuci, neplatíme však škody na životním pro-

středí, neplatíme za poškození krajiny. Neplatíme daň za to, že čerpáme neobnovitelný zdroj. Toto zdražení by mělo být samozřejmě kompenzováno, a to zlevněním pracovní síly. Co přidáme na zdanění surovin a energií, uберeme např. na daní z přidané hodnoty či daní z příjmu. Jinak řečeno: Stát by se měl zavázat, že na tomto manévru nevydělá ani neprodělá. A důsledky této změny? Např. by se energií a surovinami začalo více šetřit, podnikatelé by více investovali do modernějších technologií... Je smutné, že třináct let po revoluci je naše energetická náročnost na jednotku hrubého domácího produktu dvaapůlkrát vyšší než v západní Evropě. ČR je do značné míry stále zaostalým regionem na periferii rozvinuté části Evropy, orientujícím se na těžký průmysl. Budu-li hovořit o dalších výzvách, dostanu se k velmi problematickému sektoru energetiky. Je jen otázka času, kdy budeme muset přejít na tzv. obnovitelné zdroje. Podle Střediska efektivního využívání energie (SEVEN) v Praze, bychom mohli postupně ušetřit 30 % dnešní spotřebovávané energie ve společnosti, tedy třetina energie je spotřebovávána zbytečně. Dalšími zhruba 25 % bychom měli v horizontu 15–20 let vyrábět z obnovitelných zdrojů. Bohužel tento proces u nás blokují velmi silná uhlí a jaderná lobby.

Kdybychom chtěli přejít v optimálním případě na dlouhodobě udržitelnou energetiku, museli bychom co nejvíce využít obnovitelných zdrojů, ve zbytku pak využít plynu, případně dotěžit uhlí a spalovat je v několika perfektně vybavených elektrárnách. Teprve poslední možnost bych viděl v jaderné energetice.

Je patrné, že váš vztah k jaderné energii není kladný. Nechcete se k důvodům tohoto postoje ještě krátce vrátit?

Ano, nesouhlasím s využíváním jaderné energie. Když pomínu všechny nevyřešené aspekty jaderné energetiky, jako je např. nukleární odpad, který bude radioaktivní ještě deset tisíc let, tak nemohu pomítnout lidský faktor. I kdyby byly tyto továrny technicky dokonalé, vždy může selhat člověk. Velmi „úspěšně“ se to ostatně ukázalo v Černobylu. V době teroristických útoků v New Yorku byly např. kolem jaderných elektráren jak v Americe, tak v Evropě rozmístovány protiletectvé baterie. Do té doby jsme byli neustále informováni o tom, že jaderný reaktor by vydržel pád letadla. Bohužel byla to jen poloviční pravda. Jaderný reaktor vydrží jen pád vojenské stíhačky, ne letadla o hmotnosti 180 tun plus palivo. Při představě, že nad Dukovany vletí přes zákas letadlo se třemi sty cestujícími a pověřený důstojník např. někde v Náměšti se bude muset během dvou minut rozhodnout, zda-li to letadlo nechá sestřelit, nebo ne... Nebezpečí přímé havárie v důsledku lidského faktoru tu prostě je. Další důvod spočívá v tom, že díky jaderným elektrárnám se „zakonzervovala“ naše orientace na těžký průmysl, který je náročný na energii a suroviny, ne tolik na vysoce kvalifikovanou lidskou práci. Nemyslím si, že je to to nejhodnější, čím bychom se v EU měli „živit“. Budeme disponovat nadbytkem elektrické energie, celkovým nadbytkem energie a vůbec nebudeme motivováni, abychom restrukturalizovali, abychom hospodařili efektivně. Mimochodem, již před spuštěním Temelína exportovala ČR 19 % elektrické energie do zahraničí.

Životnost jaderné elektrárny je asi 25 až 30 let. Již nyní ČEZ investuje 25 miliard korun do prodloužení životnosti jaderné elektrárny Dukovany. Obávám se, že po dokončení Temelína se velmi rychle začnou v tichosti připravovat plány na vybudování další jaderné elektrárny, uvažuje se o Blahutovicích na Frýdecku-Místecku. S tím, jak budou dobíhat Dukovany, tak stále více budeme přesvědčováni, že

potřebujeme další zdroj, který bude vzápětí rozestaven. Čím více se postaví, tím více budeme přesvědčováni o tom, že je škoda financí, které již byly do elektrárny investovány... Pokud se nepodařilo zastavit Temelín, obávám se, že velmi brzy se objeví snahy vybudovat další jadernou elektrárnu, už mj. proto, že se jedná o zakázku za 100 miliard. Ve výčtu pak ponechávám stranou např. to, že náklady na konzervaci takové elektrárny po dožití představují asi 130 % z nákladů na výstavbu. Temelín nás tedy bude stát ještě dalších 130 miliard.

Chápu, že elektrárnu nejde vypnout ze dne na den, jsem ale zastáncem útlumu jaderného programu. Rozhodně bych byl pro to, aby se nestavěly další jaderné elektrárny.

Vláda ČR se zavázala, že do roku 2010 by mělo z alternativních zdrojů pocházet až 8 % energie. Co si o tom myslíte?

Všechny státy EU jsou zavázány, aby do roku 2010 využívaly 15 % energie z obnovitelných zdrojů. Pro nás, staneme-li se (doufejme) členem EU, bude zmíněný závazek samozřejmě také. I přesto, že to není jednoduché, velmi mne mrzí, že už dnes, sedm let před cílovým termínem, deklarujeme, že tento závazek nezaplníme. ČR bohužel ale nepodporuje dostatečně výzkum a vývoj v oblasti obnovitelných zdrojů.

Hovoříte-li o obnovitelných zdrojích v ČR, které máte konkrétně na mysli?

V ČR je větší kapacita využití energie z vodních zdrojů. Např. za první republiky bylo v naší republice přes 13 tisíc malých vodních elektráren, v 70. letech jejich počet díky nešťastné politice centralizace z padesátých a šedesátých let klesl až na několik desítek. Dnes jich máme opět několik set, možná kolem tisíce. Třináct tisíc jich mít už nebudeme, ale jakýsi potenciál vodní energie bych zde přece jen viděl. Další obnovitelný zdroj bych viděl v zemědělské půdě. ČR má v zemědělské půdě asi jeden milion hektarů navíc, máme nadproduktů potravin. V této souvislosti bych zmínil dnes hodně perspektivní obnovitelný zdroj, biomasu (např. Svédové pokrývají asi 10 % potřebné energie právě z tohoto obnovitelného zdroje). Na části nadbytečných pozemků by se tedy mohly pěstovat tzv. energetické plodiny (řepka, olejka, technické konopí, rychle rostoucí vrby atd.). Zmíním se jen např. o technickém konopí. Je to velmi efektivní plodina, jež má dokonce lepší výhřevnost než hnědé uhlí. Jeho výnosnost činí 20 tun z hektaru a to vše bez oxidu siřičitého... Perspektivním obnovitelným zdrojem se jeví také sluneční energie, naopak v našich podmínkách pak je nepřilíš perspektivním zdrojem energie větrná.

Jak si, co se problematikou obnovitelných zdrojů týká, vede ČR v porovnání s ostatními zeměmi, které se s datem 1. 4. 2004 stanou členy Evropské unie?

V porovnání se zeměmi střední a východní Evropy relativně dobře. Tohle je ale porovnání typu: Jednooký mezi slepými králem... Měli bychom se porovnávat alespoň s těmi „zaostalejšími“ členy EU (Řecko, Španělsko, Portugalsko atd.). A tam máme rezervy.

Termín trvale udržitelný rozvoj je v současnosti často zmiňován. Přesto i přes jeho častou citaci, mnozí jeho význam neznají. Obeznačenost veřejnosti s touto problematikou je stále malá. Zlepšuje se situace v porovnání s předchozími lety?

O udržitelném rozvoji se dnes hovoří nejen na vysokých školách, ale také na střediscích ekologické výchovy, občas se problematika dostává do novin. Pomalu se tedy zlepšuje. Obávám se ale toho, že termín udržitelný rozvoj čeká podobný osud, jaký měl pojem ekologie. Zanedlouho se zmíněným termínem bude zaštitovat kdekoliv, bude ho jako moderní slogan užívat kdokoliv, aniž by tušil, co vlastně znamená.

Pozn. red: Podrobný program konference **Johannesburg + 1 (Směrování k udržitelnému rozvoji)** najdete na www.upol.cz/UP/Aktualit/Da/Johannesburg.

Rozhovor připravila

M. Hronová, foto T. Jemelka

Z jednání Studentské komory RVŠ

O víkend 11.–13. 4. se v Cikháji, miniaturní vesnička na Vysočině, uskutečnila výjezdní schůze Studentské komory Rady vysokých škol (SK RVŠ). Jednání se jako hosté zúčastnili rektor MU prof. Zlatuška, člen Akreditační komise prof. O. Pytela, předseda a místopředseda RVŠ doc. Ježek a prof. Haasz a zástupce kraje Vysočina. Pro ty, kteří přesně neví, co SK RVŠ je, připojuji jen malou informaci

Studentská komora Rady vysokých škol je jedinou organizací, která sdružuje zástupce studentů všech vysokých škol v České republice. Každá vysoká škola, včetně škol soukromých, zde může mít dva zástupce, kteří jsou voleni vždy na tři roky. SK RVŠ zastupuje studentskou obec jak v jednáních s orgány státní správy a samospráv všech úrovní (Parlament ČR, Vláda ČR, ministerstva, kraje), tak i navenek. Je členem ESIB, celoevropské studentské organizace, jejíž práce se aktivně účastní.

Největším tématem, které se již poněkoličkáto probíralo, je financování kolejí a menz. SK se nelíbí, že mezi studenty je malá zvýhodněná skupina, která jen díky tomu, že splňuje nějaké pochybné kritérium – např. „dojezdnost“, může využívat peníze, které stát na koleje dává, a zbývající část studentů nemá vůbec nic. Proto by tento systém chtěla změnit, v černě jí výrazně podporuje MŠMT. Navržené řešení, jehož hrubou koncepcí jsme přijali, je takové: V dnešní době na koleje a menzy MŠMT dává 810 mil. Kč a na VŠ studuje zhruba 200 tis. studentů, na jednoho studenta tedy připadá asi 400 Kč při 10 měsíčních akademického roku. Jenže úmysl MŠMT, kterému se SK pro lepší prosaditelnost návrhu podřídí, spočívá v ponechání systému stravování tak, jak je, neboť funguje (na rozdíl od kolejí). Když podporu na menzy odečteme, vyjde nám příspěvek asi 270 Kč na měsíc a studenta, je však samozřejmé, že současně s takovou změnou by prudce vzrostla výše kolejného, které je nyní dotováno. Druhou alternativou k plošnému vyplácení příspěvku je omezit jej jen na část studentů, například

podle prospěchu. Toto řešení má jednu nespornou výhodu. Pokud by se takto omezila skupina příjemců (např. na jednu třetinu), významně by vzrostla výše dávky. Naopak největším negativem je právě výběr jen určité části studentů, když hodnocení prospěchu a náročnost studia se mezi jednotlivými obory liší. Nicméně je velmi pravděpodobné, že se systém vyplácení příspěvku přímo studentovi zavede. Na to budou muset reagovat a jednotlivé univerzity. Je otázka, kolik studentů UP, kteří teď byli na kolejích, by na nich zůstalo bydlet za cenu asi o 100 či více procent vyšší.

Dalším výrazným tématem bylo zapojení studentů do procesu akreditace a evaluace vysokoškolských studijních programů. V souvislosti s tím byla ostře kritizována Univerzita Palackého za to, do jakého stavu nechala zajít problém své Právnické fakulty. Bylo zmíněno selhání univerzitní samosprávy a prof. Pytela upozornil, že toto je poslední šance, kterou PF UP, dostala a že akreditační komise očekává, že budou splněny všechny její požadavky.

Projednána byla i výzva *Počítejte s námi!*. Jako taková byla víceméně všemi odsouzena, neboť ignoruje systém akademické samosprávy. Zejména jako opravdu nevhodná byla brána možnost, že by uchazeči o studium měli stát rukojímami pedagogů FF UP.

Mnoho času bylo věnováno i otázce mobility studentů VŠ. Z diskuse bylo zřejmé, že situace se mezi jednotlivými univerzitami a fakultami velmi liší. Mně se jako univerzita, která mobilitu zvládá nejlépe, jevila ČVUT – od drobností, jako je dvojjazyčný jídelní lístek v menze a anglicky mluvící vrátný na kolejích, kde bydlí zahraniční studenti, až po opravdu propracované výměnný systém studentů, který se pokusím alespoň nastínit.

Na fakultě architektury ČVUT je výměna studentů, kromě obvyklých výměnných programů jako je So-crates-Erasmus, organizována tak, že student se zkontaktuje se studentem na partnerské VŠ, který by

chtěl na čas studovat na ČVUT, zaplatí si ubytování a stravu v ČR, tedy často koleje a menzu, kde by stejně bydlel a jedl, na čas, na který chce odjet. To udělá i jeho protějšek v zahraničí, pak už se jen zamění. Výhoda je, že je to velmi jednoduché a finančně méně náročné. Na letenku dostane student od své školy příspěvek formou stipendia. Taková výměna se mně jeví jako úžasná. Velký podíl na fungování systému mají i studenti sami, škola se o příchozí zahraniční studenty nemusí vůbec starat, studentské organizaci jen pošle seznam přijíždějících studentů a ona sama se o ně postará. Kontaktuje zahraničního studenta e-mailem, vše mu vysvětlí, zodpoví dotazy a po jeho příjezdu je minimálně na jeden týden určen student, který se o zahraničního studenta stará, ukáže mu, jak to na škole, kolejích, v menze či studentském životě u nás chodí. Za to je to přístě on, kdo se může podílet na výměně.

Víkend na Cikháji byl opravdu vynikající, i když náročný. Bylo možné probrat problémy studentů, které je opravdu pálí, a navrhnout změny, které díky významu SK jsou na MŠMT či u zákonodárců obvykle pečlivě vyslechnuty. Byla to také možnost neformálně si promluvit s hosty. Ale největším přínosem bylo to, že jsem měl možnost lépe poznat lidi, se kterými budu spolupracovat ještě více jak rok a vyměnit si s nimi poznatky o tom, jak to funguje na ostatních VŠ.

M. Kohajda, student PF UP, člen AS UP, zástupce studentů UP ve Studentské komoře Rady vysokých škol (kohajda@pfnw.upol.cz)

Olomoučtí studenti uvádějí
oslavují jarního studentského svátku

Majáles 2003

v úterý 6. května 2003 v areálu kolejí
na Envelopě, Zbrojnice, U-klubu, konviktu (UC UP).

Předběžný program: průvod masek, divadla,
kapely, soutěže, atrakce, občerstvení, večerní
koncert a vyhlášení krále majáles.

Aktuální informace a kontakt s organizátory
viz <http://majales.upol.cz>.

O ČEM SE MLUVÍ

Žádost adresovaná poslancům a senátorům

Dne 8. 4. 2003 zaslali organizátoři iniciativy *Počítejte s námi!* členům Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny PČR a členům Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu PČR následující dopis:

Vážená paní senátorko, vážený pane senátore,
vážená paní poslankyně, vážený pane poslanče,
jménem iniciátorů otevřeného dopisu ministryni školství JUDr. Petře Buzkové a Vládě ČR se na Vás obracíme s žádostí o vyjádření k požadavkům, které v poslední době formulovala iniciativa „Počítejte s námi!“, Česká konference rektorů a Vysokoškolský odborový svaz. Jak již určité ze sdělovacích prostředků víte, náš apel reaguje na krizovou situaci ve financování českého vysokého školství a školství obecně – ta má své důsledky mj. v nemožnosti veřejných vysokých škol navýšit mzdové prostředky vysokoškolských pedagogů na důstojnou úroveň. Tyto požadavky přicházejí v době připravované transformace financování českých vysokých škol, kdy je však dostatečně zřejmé, že v nejbližších letech bude nutné zajišťovat ekonomickou stabilitu školského systému rozhodující měrou ze státního rozpočtu ČR. Česká konference rektorů na svém zasedání 7. března 2003 ve svém stanovisku zformulovala požadavek navýšení dotace pro vysoké školy o 5 mld. Kč pro příští rok a Vysokoškolský odborový svaz ve shodě s Českomoravským odborovým svazem pracovníků školství požadují, aby kapitola školství v rozpočtu každoročně činila 6 % HDP, což odpovídá vládním prohlášením této vlády i minulých vlád, jakož i postavení ČR v rámci členských zemí OECD. Podle iniciativy *Počítejte s námi!* jsou tyto kroky nezbytné k uspokojivé transformaci mzdových tarifů na jednotlivých veřejných vysokých školách.

Jako ti, jež celkově krizová situace v českém vysokém školství nutí k řešení existenčních problé-

mů a zvázení dalšího setrvávání v akademické sféře, považujeme úpravu v této oblasti za naléhavou. Právě proto bychom chtěli znát Váš názor na tento problém jako člena Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a chtěli bychom Vás rovněž požádat o informace ohledně konkrétních kroků, které ve vašem výboru hodláte v oblasti rozpočtové kapitoly pro školství podniknout nejen Vy osobně, ale také jako politicky profilovaný zástupce svých voličů.

Do současné doby se k naší iniciativě – i přes naše velmi skromné distribuční možnosti – přihlásilo na 2000 vysokoškolských pedagogů od profesorů po lektory, podpořily ji akademické senáty FF UP, UP, PdF UK, FF UK, 1. LF UK, HF JAMU, UHK, PdF JU, FVL VFU Brno, Vysokoškolský odborový svaz, Českomoravský svaz pracovníků ve školství, Asociace svobodných odborů, Lékařský odborový klub, Učitel'ský odborový klub a Studentská komora Rady vysokých škol.

Za iniciativu *Počítejte s námi!* Mgr. P. Bílík,
Mgr. R. Pavličková, Ph.D., Mgr. J. Dürr,
FF UP Olomouc

Seznam adresátů:

Poslanci: PhDr. W. Bartoš, M. Bičík, Ing. P. Bratský, Ing. V. Čada, Mgr. A. Čurdová, K. Dostálová, T. Fischerová, doc. M. Grebeníček, CSc., RNDr. V. Koniček, Mgr. I. Levá, Mgr. E. Nováková, Z. Novotný, P. Pleva, J. Smýkal, Ing. F. Strnad, JUDr. H. Šedivá, Ing. I. Šedivá, Ing. M. Šojdrová, Ing. J. Talíř, Mgr. B. Záruba, Mgr. E. Zeman.

Senátoři: prof. F. Mezihořák, CSc., Mgr. V. Jehlička, Mgr. D. Kroupa, prof. V. Roubíček, CSc., Mgr. Z. Bárta, MUDr. M. Dvořák, M. Mejstřík, doc. J. Moserová, J. Pavlata, prof. J. Zlatuška, CSc.

Zdroj: http://www.idialog.cz/pocitejte_s_nami/.

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Na M. Kohajdu, zástupce UP ve Studentské komoře RVŠ, jsme se obrátili s žádostí o vyjádření k rozdílným informacím o podpoře Studentské komory RVŠ výzvě *Počítejte s námi!* (viz *Žádost adresovaná poslancům a senátorům a z jednání Studentské komory RVŠ na této straně*). Podle jeho informací Studentská komora RVŠ nepodporuje výzvu jednoznačně, co na ní však shledává jako opodstatněné, je trvalé nedostatečné financování vysokého školství. *Stávka není vhodným prostředkem prosazování zájmu akademických pracovníků, kteří jsou přímo zastoupeni v akademických senátech VŠ a tam spolurozhodují o mzdové politice škol*, formuluje stanovisko SK RVŠ její předseda J. Nantl.

-red-

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílet se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce?

Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovědi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP

22. DUBNA

Prof. J. Rachůnek, DrSc. (PřF UP): **Maximální vlastní varieta grup monotónních permutací řetěz-ců.** Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin, posluchárna PřF UP č. 301, Tomkova 40, Olomouc, od 13 hod.

Mgr. L. Radová (PřF UP): **Favardova teorie pro skoro-periodické diferenciální rovnice.** Seminář z diferenciálních rovnic, posluchárna č. 202, Tomkova č. 40, od 13.30 hod.

Měsíc současného mexického filmu: Ciudades oscuras/Temná města (F. Sarinana, 2002), filmový sál UC UP, 20 hod. (Ve španělském znění s anglickými titulky.)

22.–23. DUBNA

Compagnie K. Follenius (Berlín): **Streifen.eine medea/cyklus. Médeia.** Divadelní hra pro dvě osoby podle Euripidovy Médey. Divadelní sál UC UP, 19 hod.

23. DUBNA

RNDr. J. Slouka (ZŠ Fr. Stupky, Olomouc): **Problematika matematických tříd na základní škole, rozvíjení matematických talentů.** Didaktický seminář, Katedra matematiky PdF UP, 14 hod.

V. Hlaváčková: **Electrical signalling in plants.** Seminář, učebna FXIII, Katedra experimentální fyziky PřF UP, tř. Svobody 26, Olomouc, 14 hod. Jednací jazyk – angličtina.

RNDr. P. Pyšek, CSc., RNDr. T. Kučera, Ph.D., doc. V. Jarošík, CSc. (Botanický ústav AV ČR Průhonice, Botanický ústav AV ČR Třeboň, Katedra zoologie PřF UK Praha): **Druhová diverzita a invazibilita českých rezervací: co nám mohou říci seznamy druhů?** Přednáška, velký přednáškový sál PřF UP, Slechtitelů 11, Olomouc, 17 hod.

Z. Křížková: **Absolventský klavírní koncert.** Kaple Božího Těla, 18 hod.

Pastiche filmz (filmový klub): **Linie násilí (Wim Wenders, 1997),** filmový sál UC UP, 20 hod.

Hypnotix – Kumah (Spirit of the Word). Nejlepší reggae skupina u nás přijíždí na premiérové vystoupení. U-klub, 20 hod.

23.–25. DUBNA

Johannesburg + 1 (Směřování k udržitelnému rozvoji): konference, klubovna Vlastivědného muzea.

24. DUBNA

RNDr. V. Sklenář (KI PřF UP): **Nové trendy v modelování.** Seminář, učebna č. 401 KI PřF UP, 13.15 hod.

K. Hanzlík: **Koncert s prezentací strunných nástrojů.** Kaple Božího Těla.

25. DUBNA

Z. Neubauer a T. Škrdlant: **Živly jako archetypy ekologického myšlení.** Přednáška v rámci Ekologických dnů. Filmový sál, 17 hod.

28. DUBNA

J. Pěruška a J. Hudec: **Neobvyklé spojení violy a kontrabasů.** Koncert, kaple Božího Těla, 19 hod.

29. DUBNA

Doc. R. Bělohávek, Dr., Ph.D. (PřF UP), Mgr. V. Vychodil (PřF UP): **Ekvacionální fragment fuzzy logiky.** Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin, posluchárna PřF UP č. 301, Tomkova 40, Olomouc, od 13 hod.

Monkey business: při příležitosti 3. narozenin speciální program pro Olomouc, U-klub, 20 hod.

30. DUBNA

D. Lazar: **An effect of redox state of cytochrome b₅₅₉ on fluorescence rise.** Seminář, učebna FXIII, Katedra experimentální fyziky PřF UP, tř. Svobody 26, Olomouc, 14 hod. Jednací jazyk – angličtina.

PhDr. B. Kaňák (Státní okresní archiv Olomouc): **Soudce chebský.** Doktorské čtení, posluchárna č. 13, 15 hod.

J. Kvapil: **flétna.** Koncert, Kaple Božího Těla, 18 hod. -red-

Divadelní flora 2003

Program Divadelní flory 2003 nabízí i letos představení, jež budou uvedena v prostředí nádvoří IC UP): ve čtvrtek 1. 5. se zde v 21.30 představí Teatr „A“ (Gliwice) s multimediální podívanou inspirovanou Zjevením sv. Jana – Apokalipsa; v pátek 2. 5. bude uvedena ve 21.30 inscenace volně inspirovaná životem a dílem legendárního komika – Play Chaplin (Divadlo Neslyšim, Brno, ve spolupráci s Divadlem v 7 a půl); v neděli 4. 5. ve 21.30 nabídne Divadlo v 7 a půl (Brno) dramatizaci kultovního beatnického románu J. Kerouaca Na cestě.

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

„(...) Dneš podle mě můžeme velmi zvolnit v růstu míst na VŠ, protože počet maturantů bude v příštích letech klesat. V tuto chvíli se tedy potřebujeme v první řadě zaměřit na dvě věci, obě se týkají kvality. Za první na to, aby se rozšiřovala nabídka studijních míst v oborech, ve kterých připomínají přijímačky spíše sázku do loterie, a za druhé na kvalitu samých vysokých škol.

Momentálně probíhá rozsáhlá diskuse mezi ministrem a reprezentací VŠ o určité změně systému financování VŠ, který měl velmi výrazným způsobem zohledňovat kvalitu (...).“

(In: Na vysokých školách je už dostatek studijních míst, můžeme tedy zvolnit, říká ministryně Petra Buzková, Právo, 12. 4. 2003)

Upozornění redakce

Vzhledem k termínům velikonočních svátků v dubnu a dvou státních svátků v květnu 2003 upozorňujeme na dočasnou změnu periodicity Žurnálu UP: příští číslo (27) vyjde ve středu 30. 4. (uzávěrka 25. 4.), číslo 28 pak až 16. 5. (uzávěrka 13. 5.).

Děkujeme za pochopení.

Redakce Žurnálu UP

Diskuse, názory, ohlasy

Znovu v roli obětních beránků?

V minulých dnech přijal Akademický senát FF UP na shromáždění akademické obce v aule usnesení, v němž se praví, že důsledkem nedostatečného financování veřejných vysokých škol je „mj. limitovaný přístup mladé generace k vysokoškolskému vzdělávání a nedůstojné živoření vysokých škol...“ Jeden z funkcionářů Vysokoškolského odborového svazu z technicky zaměřené vysoké školy se dotázal, co tím myslíme, protože u nich něco podobného nepozoruje. Ta otázka mě zajímá: jednak jsem zmíněné usnesení podpořil, jednak je možné, že na některých vysokých školách je situace přijatelnější. Pokusím se lapidárně shrnout naše důvody pro výše uvedená tvrzení.

Veřejně vysoké školy stále nedokáží uspokojit poptávku uchazečů o studium, většinou nadále konají přijímací řízení a nemožou přijmout ani všechny úspěšně uchazeče. Přijatí studenti často přicházejí do prostředí, kde chybí dostatečný počet posluchařů a laboratorů, plně vybavené knihovny (zejména u společenskovedních oborů), počítačové sály s připojením na internet, místa na kolejkách atd. Studenti si běžně hradí náklady (materiálové, cestovní, služby) spojené s přípravou absolventských prací, s výkonem praxe v odborných zařízeních a s účastí na odborných exkurzích, nakupují si materiál do praktických cvičení apod., ačkoliv vysokoškolské vzdělání je u nás označováno za bezplatné. Stipendijní fondy jsou obvykle poloprázdné. Možnosti pobytu našich studentů a pedagogů v zahraničí a zahraničních studentů a pedagogů u nás jsou omezené, stejně jako další spolupráce se zahraničními partnery. Pedagogové jsou neúměrně přetěžováni povinnostmi spojenými s přípravou výuky, protože většinou nejsou peníze na pomocný personál k zajištění praktické výuky, administrativních záležitostí, výukových materiálů pro studenty apod. Chybí odborní pracovníci pečující o provoz katedrových knihoven, studoven a videoték, provoz, půjčování a ošetřování složitější techniky. Univerzitní knihovny a informační centra, jsou-li vůbec, jsou pro fakulty a školy příliš drahé. Chybí dostatečný počet počítačových odborníků podílejících se na přípravě a využití náročného softwaru a na dlouhodobém budování rozsáhlých počítačových databází.

Samostatným problémem jsou možnosti platové. Asistenti a už i odborní asistenti mají obvykle nižší nástupní platy, nežli dostanou na středních školách,

kde přitom nejsou požadavky na vědeckou přípravu a publikační činnost. Po příchodu na vysokou školu jsou tak nuceni si hledat druhé zaměstnání, což je absurdní. Za těchto okolností je trvale omezen příchod těch nejlepších mladých odborníků na veřejné vysoké školy a přiškrtnuta žádoucí generační výměna. Pedagogové dostávají smlouvy na dobu určitou a s nynějšími tarifními platy nejsou schopni řešit své základní životní potřeby, jako je třeba bydlení (nedosáhnou na hypotéku). Není nijak kompenzována potřeba pedagoga nakupovat drahou odbornou literaturu včetně zahraniční, být i doma vybaven počítačovou technikou a napojen na internet atd. Fakulty zpravidla nemají finanční prostředky pro externí pedagogy z řad nejlepších odborníků v jiné nežli hanebné výši – je tak znemožněno žádoucí intenzivní propojení výuky s praxí. Když Petra Buzková argumentuje tím, že školy samy si stanovují úroveň platů, má pravdu: ale zamlčuje, že jejich výše je téměř zcela závislá na výši státní dotace.

Nestačí tyto důvody pro výše uvedené tvrzení?

Rozdíly mezi školami a fakultami jistě existují. Nejobtížnější je situace tam, kde mají nejnižší koeficient studijních oborů 1,0. Není všeobecně známo, že v roce 2003 je roční státní příspěvek na studenta veřejné vysoké školy s tímto koeficientem nižší o asi 2000 Kč nežli u studentů čtyřletých průmyslovek. Týká se to většiny společenskovedních oborů (včetně práv a filozofických fakult), o které je přitom největší zájem mezi uchazeči o studium. Myslím, že právě odboroví funkcionáři by měli rozumět tomu, že vysoké školství nemůže začínat své financování pod hladinou školství středního. Přitom sdílím názor, že ani české regionální školství není dostatečně finančně zajištěno, má-li se uplatnit jako významný ekonomický faktor.

Chci upozornit na to, o čem se zatím příliš nemluví. Současná vláda je v obdobné rozpočtové situaci, jako byla Klausova vláda v roce 1997 s jejími balíčky ekonomických opatření – a ty nás tehdy dostaly do kolén. Nepochybujeme o tom, že školy, vzdělání budou opět prvním obětinným beránkem (dáme-li si to ovšem líbit). Je nutné, aby česká akademická obec „nezaspala“ sestavení vládního rozpočtu na rok 2004; také proto přijal AS FF UP výše uvedené usnesení.

Doc. J. Štefanides, člen AS UP